

ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK

NEVELE - BORREWAL

16 DECEMBER 2009

David Vanhee

COLOFON

© 2011

© Kale - Leie Archeologische Dienst, David Vanhee

figuren © Auteurs (KLAD), tenzij anders vermeld

layout:

druk- & bindwerk:

verantwoordelijke uitgever:

D. Vanhee

Zquadra, Kortrijk

Kale - Leie Archeologische Dienst

Kasteelstraat 26

9880 Aalter

www.deklad.be

I. Voorwoord

Dit document biedt een bondig overzicht van het vooronderzoek met proefsleuven uitgevoerd op een individueel bouwlot aan Borrewal te Nevele uitgevoerd door intergemeentelijk archeoloog D. Vanhee van de KLAD.

Aan de hand van dit rapport werd geen BVS opgemaakt gezien het vooronderzoek nauwelijks sporen opleverde.

II. Inhoud

I. Voorwoord	3
II. Inhoud	5
IV. Projectomschrijving	9
IV.1 Aanleiding van en opbouw naar het onderzoek	9
IV.2 Tijds kader	9
IV.3 Financieel kader	9
V. Archeologische en historische voorkennis	11
VI. Resultaten	13
VII. Besluit	15
VIII. Bibliografie	17

III. Administratieve gegevens

LOCATIEGEGEVENS

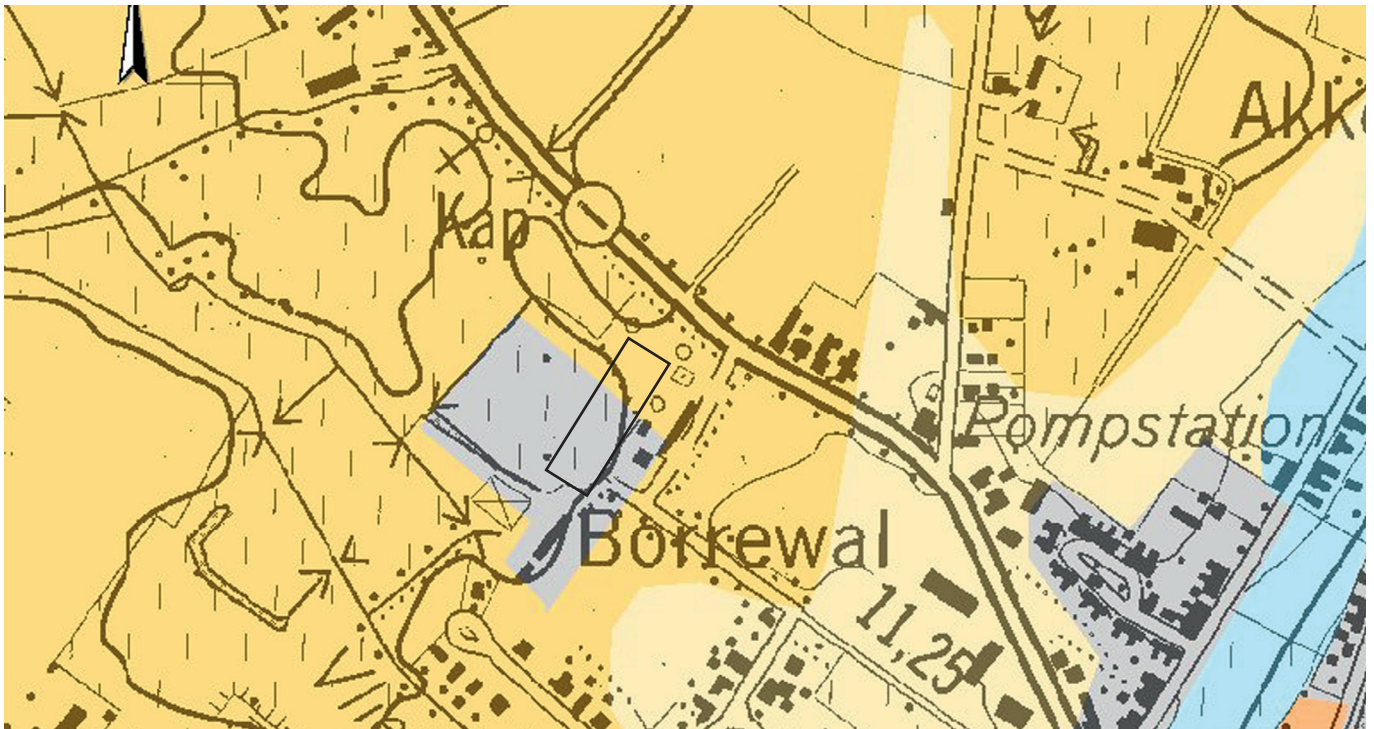
Gemeente:	Nevele
Plaats/straat:	Borrewal
Kadastrale gegevens:	Nevele, 1ste afdeling, sectie F, nrs. 314F en 312C
X:	92221.45
Y:	192342.03

OPGRAVINGSDOCUMENTATIE

Vergunning:	2009/367
Geldig:	14/12/09 – 01/02/10
Naam aanvrager:	David Vanhee
Naam vooronderzoek:	Nevele Borrewal
Opgravingscode:	Nev – Bor – VO09
Datum:	16 december 2009
Te onderzoeken oppervlakte:	ca. 1.000 m ²
Algemene methodiek:	vooronderzoek met proefsleuven (ca. 12 m tussen), eventueel aangevuld met kijkvensters

BOUWHEER

Luc Vermaele – Diericx
Markt 14
9850 Nevele

Figuur 1: Bodemkaart van het projectgebied. (© <http://geo-vlaanderen.gisvlaanderen.be>)

Figuur 2: Het terrein vanuit de lucht. De oude kasteelwal is nog zichtbaar. (© gissoost.be)

IV. Projectomschrijving

IV.1 AANLEIDING VAN EN OPBOUW NAAR HET ONDERZOEK

Het project omvat de bouw van een individuele woning met kelder, een garage en een bergplaats nabij Borrewal te Nevele. Deze terreinen zijn kadastraal gekend als Nevele, 1ste afdeling, sectie F, nrs. 314F en 312C.

Deze woning, garage en voederberging zijn ingepland nabij een gekende kasteelsite. Het gaat om de omwalde motte met kasteel van de adellijke familie Mulle de Terschueren, of het zogenaamde Kasteel "De Kluize" of "Ter Motte" daterend van ca. 1862 en gebouwd op de plaats van het goed "Ten Rietgaver". Het kasteel werd gesloopt in de jaren '50 van vorige eeuw. De kans is dan ook bijzonder reëel dat er bij de realisatie van de woning, garage en voederstal archeologische sporen zullen worden aangetroffen.

Deze zone is tevens gelegen binnen het RUP Lokaal bedrijventerrein Nevele, waarin verschillende voorwaarden zijn opgenomen om het behoud, beheer en eventueel onderzoek van deze archeologische site te waarborgen. Deze zijn dan ook van toepassing op het plangebied van de woning, de garage en de voederstal.

De bodemkaart van België karteert dit gebied op een overgang tussen Lcc (Matig droge zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont) en OT (sterk vergraven grond).

IV.2 TIJDSKADER

Het vooronderzoek ging door op 16 december 2009.

IV.3 FINANCIËEL KADER

De kosten van het vooronderzoek werden gedragen door de KLAD.

Figuur 3: Het kasteel op de Atlas der Buurtwegen. (© gisoost.be)

V. Archeologische en historische voorkennis

Bij het begin van het vooronderzoek was bekend dat hier een kasteel had gestaan tot in de jaren '50 van vorige eeuw. Het gaat om de omwalde motte met kasteel van de adellijke familie Mulle de Terschueren, of het zogenaamde Kasteel "De Kluize" of "Ter Motte" daterend van ca. 1862 en gebouwd op de plaats van het goed "Ten Rietgaver". De mogelijk bestaat dus dat er fundamenten tevoorschijnkomen van het kasteel of eventuele aanpalende gebouwen.

De oudste vondsten uit de omliggende regio zijn voornamelijk prospectievondsten. Deze die gaan van het epi-paleolithicum tot en met het neolithicum (VAN DER HAEGEN G., 1998). Bij de opvolging van een Aquafinracé te Hansbeke begin 2009 werd een kuil met de resten van een potbeker aangetroffen. Dit bekertype kan in het finaal-neolithicum gedateerd worden (HOORNE J. ET AL, 2009).

Voor Nevele en deelgemeenten zijn enkele circulaire structuren bekend door luchtfotografie. Het gaat vaak om geïsoleerde circulaire structuren. In enkele gevallen – te Merendree Melderden en te Vosselare Kouter en Meerskant – spreekt men van grafvelden met meerdere structuren. In 1990 werd een kort onderzoek uitgevoerd op een van de circulaire structuren van het grafveld Kouter (BOURGEOIS J. ET AL, 1998 & BOURGEOIS J. ET AL, 1999). Dergelijke circulaire structuren worden algemeen verbonden met de grafritus uit de midden-bronstijd (1.700 tot 1.100 v.C.) waarbij de doden (van de elite) begraven werden onder een grafheuvel, omring met één of meerdere grachten (BOURGEOIS J. ET AL, 1999). Bewijzen van nederzettingen uit deze periode zijn er nog niet.

Slechts een aantal vondsten uit de regio dateren in de ijzertijd. Het gaat onder meer om een perceleringssysteem dat werd gevonden bij het onderzoek van de circulaire structuur uit de bronstijd te Vosselare - Kouter (BOURGEOIS J. & DE MULDER G., 1992). Een ander grachtensysteem werd door luchtfotografische opnamen langs de Gentstraat opgemerkt (BOURGEOIS J. ET AL, 1998).

De Romeinse vondsten maken zowat de hoofdbrok uit van de archeologische kennis over Nevele. Over het Romeins Merendree is er natuurlijk heel wat bekend. Vooral de sporenconcentratie langs de Molenkouterslag, zowel langs het Kanaal van Schipdonk als in de richting van het centrum, valt op. Archeologen van de Gentse Universiteit hebben door de synthese van de gegevens uit veld- en luchtprospectie, studie van de vondsten en noodopgravingen getracht de grootte en de belangrijkheid van deze concentratie in te schatten. Zij berekenden dat 15 tot 20 ha van de zandrug gelegen nabij de kruising van de Neerkale en de Kruiskale sporen bevat van een Romeinse nederzetting, mogelijk een vicus en misschien zelfs een heiligdom (DE CLERCQ W. ET AL, 1998).

Ook op de koutercomplexen langs de Kale te Vosselare zijn heel wat bewijzen van Romeinse bewoning vastgesteld. Op basis van de spreiding van de Romeinse vondsten, luchtfotografische gegevens en een tweetal opgravingen, zou over die kouterug een Romeins wegtracé lopen. Deze weg loopt vanuit Deinze naar Vosselare en steekt ter hoogte van Vosselareput (Astene -Deinze) de Leie over om dan haar traject naar Merendree verder te zetten.

Voor deelgemeente Landegem is dan weer Romeinse aanwezigheid vastgesteld bij de bouw van de huidige bibliotheek en voor Hansbeke zijn bij de opvolgingswerken van het Aquafinracé (2009) een tweetal gebouwplattegronden en een brandrestengraf (HOORNE J. ET AL, 2009a) aangetroffen.

Vlak bij het plangebied – en de reden waarom ook deze kleinere ingreep werd geadviseerd – is een Romeinse steenbouwsite onderzocht uit de 2e eeuw n.C. Tot op heden is echter nog steeds niet duidelijk welke functie dit gebouw zou kunnen hebben (DE CLERCQ W. ET AL, 1998 & THOEN H., 1998).

VI. Resultaten

Er werden twee sleuven gegraven over het terrein. Daarbij werd rekening gehouden met de bouwzones. Deze werd enkel geraakt op de plaat waar de kelder komt. Uit de verkregen resultaten van het vooronderzoek bleek dat de bodemgesteldheid van het terrein inderdaad sterk vergraven was. Er werden quasi geen archeologische sporen aangetroffen. Slechts op één plaats werd een ouder grachtje aangetroffen, maar dat lag in het deel van het lot dat niet bebouwd zou worden.

Verder werd heel wat afbraakmateriaal en bouwpuin aangetroffen, vermoedelijk van de sloop van het kasteel in de jaren '50 van vorige eeuw.

Figuur 5: Sleuf I.

Figuur 6: Zicht op Sleuf II.

VII. Besluit

Het vooronderzoek op de percelen (Nevele, 1ste afdeling, sectie F, nrs. 314F en 312C) op het individueel bouwlot aan borrewal te Nevele leverde geen relevante archeologische sporen op en kent dus ook geen vervolg.

VIII. Bibliografie

BOURGEOIS J., DE CLERCQ W., DE MULDER G., MEGANCK M. & VERLAECKT K., 1998. Het Land van Nevele in de metaaltijden. In: *VOBOV-info*, 47, pp. 13 - 23.

BOURGEOIS J. & DE MULDER G., 1992. Een grafheuvel uit de bronstijd en prehistorische perceleringen. Opgravingen 1990 op de kouter te Vosselare. In: *Het Land van Nevele*, XXIII(4), pp. 245 - 266.

BOURGEOIS J., MEGANCK M., SEMEY J. & VERLAECKT K., 1999. *Cirkels in het land. Een inventaris van cirkelvormige structuren in de provincies Oost- en West-Vlaanderen III*. Gent.

DE CLERCQ W., 1998a. Ongeschreven verleden. Een archeologische kijk op de vroegste bewoningsgeschiedenis van het Land van Nevele. In: *Het Land van Nevele*, 29- 2, pp. 89 - 160.

DE CLERCQ W., 1998b. De vroege middeleeuwen op het grondgebied van het Land van Nevele. In: *VOBOV-info*, 47, pp. 61 - 62.

DE CLERCQ W., DESCHIETER J., HAGEMAN B., THOEN H. & VERMEULEN F., 1998. Recent archeologisch onderzoek in de vallei van de Kale, grondgebied Land van Nevele: sites en structuren. In : *VOBOV-info*, 47, pp. 28 - 33.

HOORNE J., Taelman E. & VANHEE D., 2009. *Archeologische opvolging Aquafintrace Hansbeke. Januari - februari 2009*. (=KLAD-Rapport 13)

THOEN H., 1998. De Romeinse bewoning in de vallei van de Kale binnen het gebied van het Land van Nevele. Status quaestionis van het onderzoek. In: *VOBOV-info*, 47, pp. 24 - 27.

VAN DER HAEGEN G., 1998. Steentijdvondsten in het Land van Nevele. In: *VOBOV-info*, 47, pp. 6 - 12.

VANHEE D. & HOORNE J., 2005. Een volmiddeleeuwse hoeve met explosieve verrassing in de Molenkouterslag. Monumentenzorg en cultuurpatrimonium. In: *Jaarverslag van de provincie Oost- Vlaanderen*, pp. 180 - 181.

